

Вірусний гепатит: діагностувати та лікувати

Вірусним гепатитом інфіковані 325 млн. осіб у всьому світі, і щорічно від нього вмирає 1,4 млн. чоловік. За рівнем смертності ця інфекційна хвороба стоїть на другому місці після туберкульозу, а число людей, інфікованих гепатитом, в 9 разів перевищує кількість ВІЛ-інфікованих.

За ступенем негативного впливу на здоров'я населення та масштабами захворюваності вірусні гепатити в Україні посідають домінуюче місце в структурі інфекційної патології.

Гепатит піддається профілактиці і лікуванню, а гепатит С - повному виліковуванню. Однак понад 80% людей, хворих на гепатит, не мають доступу до засобів профілактики, тестування та лікування.

В рамках кампанії Всесвітнього дня боротьби з гепатитом 2019 р. ВООЗ запрошує всі країни і всіх партнерів підтримати заклик :

«Вкладайте ресурси у елімінацію гепатиту».

Інформація ВООЗ <https://www.who.int/ru/campaigns/world-hepatitis-day/2019>

Інформація МОЗ України
<http://moz.gov.ua/article/news/ukrainsiv-zaklikajut-projti-bezoplatnij-test-na-virusni-gepatiti>

Книги

Камышников, В. С. Клинико-лабораторная диагностика заболеваний печени : справочное издание / В. С. Камышников. - М. : МЕДпресс-информ, 2013. - 96 с. (Шифр 616.361/К 18)

Довідник містить відомості про клініко-лабораторні тести, що використовуються для синдромальної і нозологічної діагностики уражень печінки, показниках пігментного обміну при диференціальній діагностиці жовтяниць, імуномаркерах, які використовуються для виявлення уражень гепатоцитів і сполучної тканини, наведені сучасні відомості про тактику здійснення клініко-лабораторної діагностики гепатитів.

У книзі наводиться контрольний список клініко-біохімічних і імунологічних лабораторних тестів, які використовуються в діагностиці захворювань внутрішніх органів, їх референтні значення.

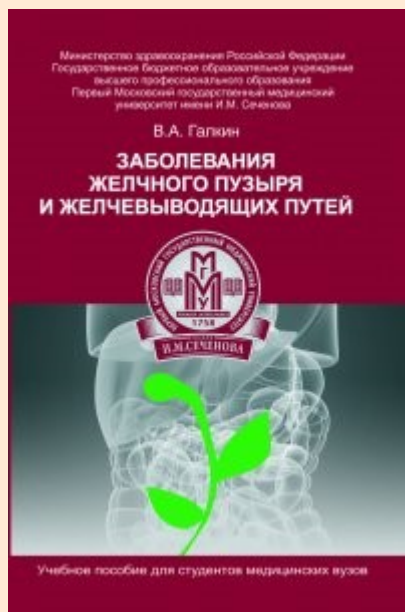

Учайкин, В. Ф. Инфекционная гепатология : руководство для врачей / В. Ф. Учайкин, Т. В. Чердиченко, А. В. Смирнов. - М. : ГЭОТАР-МЕДИА, 2014. - 608 с. : ил. (Шифр 616.361/У 90)

У керівництві відображені досягнення інфекційної гепатології. Змістовно описані гострі і хронічні гепатити від А до ТТV, представлені сучасні дані по етіології, патогенезу, клініці, лікуванню та профілактиці. Вперше дається повний опис уражень печінки при герпетичних інфекціях.

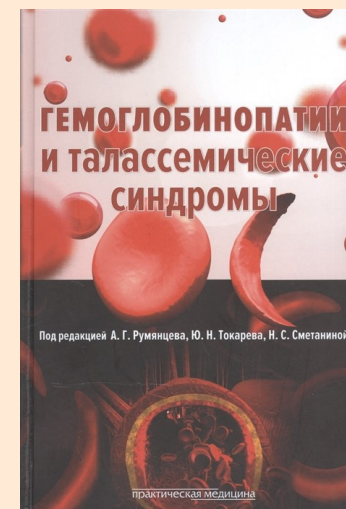
Аналізуються складні питання патогенезу фульмінантних форм і печінкової коми. Окремо розглянуті вроджені вірусні гепатити, а також вторинні гепатити, що виникають при інфекційних і соматичних захворюваннях.

У книзі знайшли відображення математичні методи оцінки важкості та прогнозування характеру перебігу уражень печінки. У стислій формі описані інфекційні цирози печінки і проблеми трансплантації печінки.

Галкин, В. А. Заболевания желчного пузыря и желчевыводящих путей : учебное пособие / В. А. Галкин ; Первый МГМУ им. И. М. Сеченова. - Ростов-на-Дону : Феникс, 2014. - 112 с. (Шифр 616.362/Г 16)

Навчальний посібник присвячено актуальному питанню сучасної медицини - попередження розвитку важкого і поширеного захворювання - жовчнокам'яної хвороби. Особливу увагу в посібнику приділено практичним рекомендаціям, заснованим на досягненнях науки, які включають знання про так звані передкам'яні стани, коли за допомогою доступних лікувально-профілактичних заходів попереджається процес розвитку жовчних каменів. Крім того, наводяться принципи лабораторної та інструментальної діагностики, а також лікування даного захворювання, наведені реальні поради про правильне регулювання режиму трудової діяльності в залежності від професійних обов'язків, раціональний режим харчування.

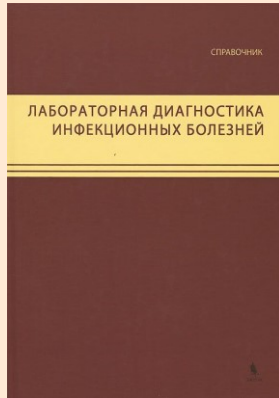

Гемоглобинопатии и талассемические синдромы : руководство / Ю. Н. Токарев [и др.] ; ред.: А. Г. Румянцев, Ю. Н. Токарев, Н. С. Сметанина. - Москва : Практическая медицина, 2015. - 448 с. (Шифр 616.15/Г 33)

Даний посібник для лікарів є першим із зазначеної тематики.

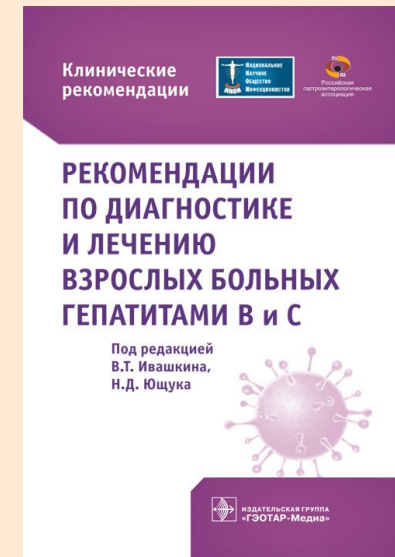
Викладу основного матеріалу передують необхідна для розуміння молекулярних основ патології теоретична частина, в якій представлені основи еритропоезу, біології, біохімії, клінічної патофізіології еритроцитів і його складових частин, а також транспорт кисню, генетична регуляція і синтез глобінових і мембранних білків. Особливе місце відведено структурно-функціональним характеристикам гемоглобінів, обміну заліза, класифікаціям, етногеографії і диференціальній діагностиці найважливіших спадкових гемолітичних, поліцітемічних станів і метгемоглобінемії.

В інших частинах керівництва детально висвітлюються клінічні та профілактичні аспекти зазначених груп захворювань, включаючи медико-генетичне консультування та пренатальну діагностику. Значне місце займають питання терапії захворювань і їх ускладнень.

Лабораторная диагностика инфекционных болезней : справочное издание / ред.: В. И. Покровский, М. Г. Творогова, Г. А. Шипулина. - Москва : БИНОМ, 2013. - 648 с. (Шифр 616.9/Л 12)

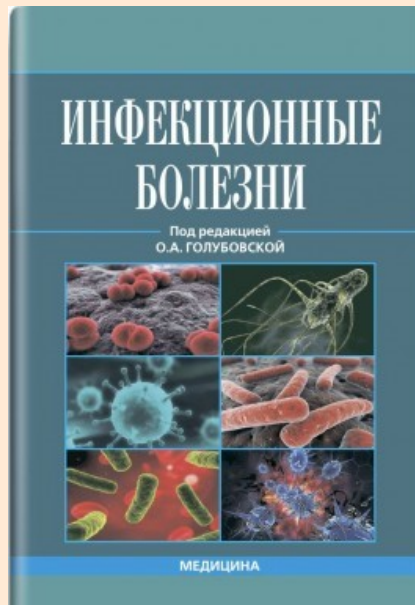
Довідник представляє інформацію про загальні принципи організації досліджень, що застосовуються для діагностики інфекцій з урахуванням локалізації уражень і умов їх розвитку, а також містить розгорнуту характеристику лабораторних досліджень для етіологічної діагностики близько 70 інфекційних агентів, що викликають різноманітні хвороби або патологічні стани. Зіставлення діагностичного значення застосовуваних тестів, дані про їх клінічну чутливість і специфічність, інформація про час взяття зразків для дослідження і вигляд біологічного матеріалу допоможе клініцисту в ході підбору оптимального алгоритму для лабораторної діагностики певної інфекції, а також дозволить уникнути зайвих витрат часу персоналу і матеріальних засобів для виконання малоінформативних досліджень. В книзі викладена необхідна кожному практикуючому лікарю інформація про основні види лабораторних досліджень, що застосовуються в клініці на сучасному етапі. У короткій і чіткій формі наведені дані про хімічні і фізіологічні властивості різноманітних сполук, присутніх в біологічних рідинах людини, роз'яснено фізіологічний сенс і діагностичне значення змін цих лабораторних показників.

Рекомендации по диагностике и лечению взрослых больных гепатитами В и С : монография / Нац. науч. о-во инфекционистов, Российская гастроэнтерологическая ассоц. ; ред.: В. Т. Ивашкин, Н. Д. Юшук. - Москва : ГЭОТАР-МЕДИА, 2015. - 144 с. (Шифр 616.361/Р 36)

У книзі представлені відомості про сучасні методи діагностики, які використовуються при веденні хворих на хронічні вірусні гепатити В і С. Також наводяться нові алгоритми протівірусного лікування, необхідність розробки яких обумовлена створенням сучасних лікарських препаратів, що мають протівірусну активність по відношенню до вірусів гепатитів В і С.

У книзі висвітлено питання лікування різних груп пацієнтів, розглянуті питання клінічного і лабораторного контролю, що здійснюється на фоні проведеної терапії для своєчасного виявлення небажаних явищ і їх корекції.

Инфекционные болезни : учебник / О. А. Голубовская [и др.] ; ред. О. А. Голубовская. - Киев : ВСИ "Медицина", 2014. - 784 с. (Шифр 616.9/И 74)

У підручнику викладені сучасні уявлення про найбільш поширені інфекційні та паразитарні хвороби. Особливу увагу приділено захворюванням, які зустрічаються на території України; хворобам, що становлять значну світову небезпеку і тим, що підлягають регуляції Міжнародними медико-санітарними правилами 2005 року; інфекційним і паразитарним захворюванням, які можуть бути завезені на територію нашої країни і становлять проблему медицини подорожей і тропічної медицини. Висвітлено загальні питання інфектології, принципи класифікації інфекційних хвороб, їх діагностики, лікування і профілактики, в тому числі імунопрофілактики.

Всі розділи підручника містять основні положення, питання і тести для самопідготовки, згідно з вимогами сучасного навчального напрямку - кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Федорченко, С. В. Хроническая HDV-инфекция : монография / С. В. Федорченко. - Киев : Медицина, 2014. - 152 с. (Шифр 616.361/Ф 33)

У книзі наведені основні відомості про будову і функції різних ділянок геному HDV, синтез вірус-специфічних білків, збірці віріона. Подано серологічні і молекулярно-вірусологічні критерії діагностики гострого і хронічного гепатиту D. Представлені результати досліджень щодо шляхів передачі та молекулярної епідеміології HDV в залежності від статі і віку. Висвітлено роль HDV-інфекції в структурі гострих, хронічних гепатитів і цирозі печінки у центральному регіоні України. Дана клініко-біохімічна характеристика гострого та хронічного гепатиту D. Обговорюються питання інтерференції вірусів, асоціації різних генотипів HBV і HDV, мутацій в гені Pol ДНК HBV і їх вплив на темпи прогресування захворювання, а також відповіді на противірусну терапію. Представлена морфологічна картина хронічного гепатиту D по даним біопсії печінки.

Викладено дані по ефективності монотерапії пегінтерфероном і пегінтерфероном в комбінації з нуклеозидним / нуклеотидними аналогами у пацієнтів з хронічною HDV-інфекцією.

Вирусные гепатиты: клиника, диагностика, лечение [Электронный ресурс] : монография / Н. Д. Ющук [и др.]. - М. : ГЭОТАР-МЕДИА, 2014. (Шифр 616.361/В 52)

У книзі представлені дані про епідеміологію вірусних гепатитів, властивості вірусів і їх антигенів, особливості клінічної картини і діагностики цих захворювань. Розглянуто питання діагностики різних стадій ураження печінки, показання до противірусної терапії і оцінка її ефективності. Друге видання книги суттєво перероблено і доповнено відповідно до змін у структурі захворюваності вірусними гепатитами, розробкою і впровадженням нових схем противірусної терапії і сучасних підходів до діагностики і моніторингу ефективності лікування.

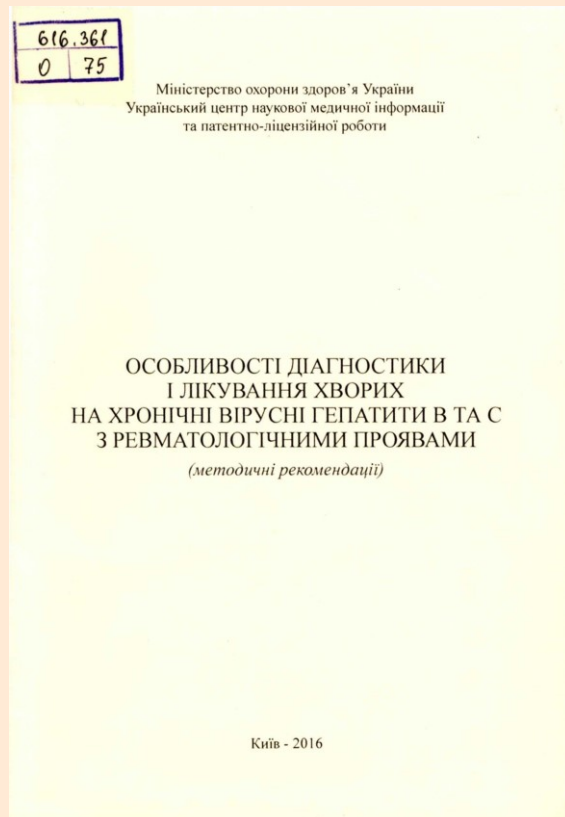
Алгоритми в практиці гастроентеролога : довідник / Г. Д. Фадєєнко [и др.] ; ред.: О. Я. Бабак, Н. В. Харченко. - Київ : Б-ка "Здоров'я України", 2015. - 162 с. (Шифр 616.3(02)/А 45)

Довідник «Алгоритми в практиці гастроентеролога» - це унікальний навчально-методичний та практичний посібник для фахівців у галузі клінічної медицини, зокрема гастроентерології. У ньому в короткій формі викладені принципи вибору оптимальних підходів для постановки точного діагнозу і вибору раціональної фармакотерапії з позиції доказової медицини.

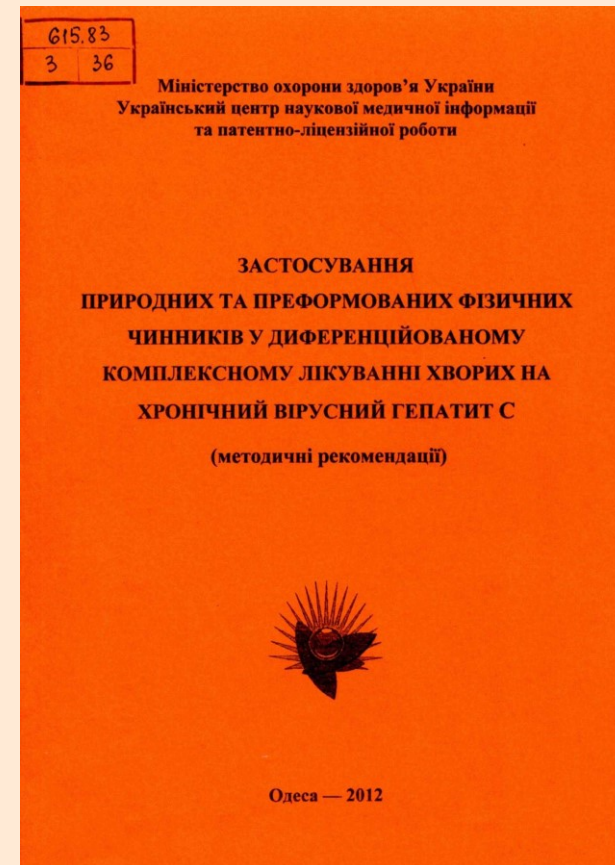
За структурою кожна тема включає алгоритм діагностики та диференціальної діагностики патологічних станів, сучасні методи їх лікування.

Довідник допоможе лікарям-клініцистам у швидкому прийнятті правильних конкретних рішень біля ліжка хворого, а також може бути використаний як навчальний посібник для студентів медичних вузів, лікарів-інтернів, клінічних ординаторів та курсантів післядипломної освіти.

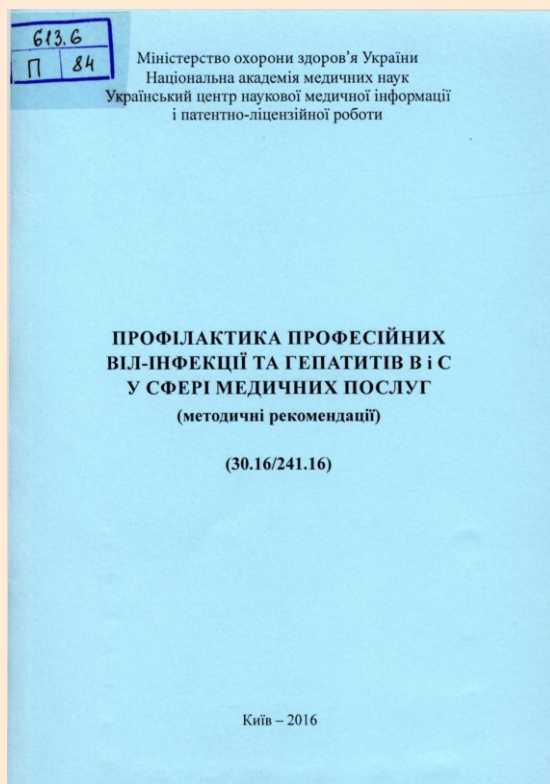
Методичні рекомендації

Застосування природних та преформованих фізичних чинників у диференційованому комплексному лікуванні хворих на хронічний вірусний гепатит С : методичні рекомендації / МОЗ України, Укр. центр наук. мед. інформ. та патентно-ліцензійної роботи ; укл. Н. В. Драгомирецька [и др.]. - К. : [б. и.], 2012. - 22 с. (Шифр 615.83/З-36)

Особливості діагностики і лікування хворих на хронічні вірусні гепатити В та С з ревматологічними проявами : методичні рекомендації / МОЗ України, Укр. центр наук. мед. інформ. та патентно-ліцензійної роботи, НМУ ім.О.О. Богомольця ; укл. Б. А. Герасун [и др.]. - Київ : [б. и.], 2016. - 27 с. : іл. (Шифр 616.361/О-75)

Профілактика професійних ВІЛ-інфекції та гепатитів В і С у сфері медичних послуг : методичні рекомендації / МОЗ України, Укр. центр наук. мед. інформ. та патентно-ліцензійної роботи, Ін-т медицини праці НАМН України, Тернопільський ДМУ ім. І. Я. Горбачевського ; укл. Ю. І. Кундієв [и др.]. - Київ : [б. и.], 2016. - 24 с. (Шифр 613.6/П 84)

Статті з журналів

1. Вірусні гепатити: національна Стратегія подолання хвороб // Журнал заступника головного лікаря. - К., 2018. - N 4. - С. 41-49
2. Ершова И.Б. Использование лекарственных растений в качестве вспомогательной терапии вирусных гепатитов / И. Б. Ершова, Т. Ф. Осипова // Актуальная инфектология. - Донецк, 2017. - Том 5 N 3. - С. 38-45
3. Зайцев И. А. Вирусные гепатиты у женщин репродуктивного возраста / И. А. Зайцев // Медичні аспекти здоров'я жінки. - 2017. - № 7/8. - С. 47-52
4. Зайцев И.А. Гепатиты, вызванные вирусами простого герпеса / И. А. Зайцев, В. Т. Кириенко // Сімейна медицина. - Київ, 2016. - N 3. - С. 127-130
5. Зайцев И.А. Скрининг на вирусные гепатиты: актуальность проблемы и пути совершенствования: (обзор литературы) / И. А. Зайцев, В. А. Мирошниченко // Актуальная инфектология. - Донецк, 2017. - Том 5 N 2. - С. 11-17
6. Копча В. С. Сучасна лабораторна діагностика вірусних гепатитів / В. С. Копча, О. Я. Кадубець // Здоров'я України. - Київ, 2016. - № 6. - С. 84
7. Кушнир И. Э. Вирусные гепатиты: что нового? / И. Э. Кушнир, В. М. Чернова, Е. Г. Куринная // Здоров'я України. Гастроентерологія. Гепатологія. Колопроктологія : тематичний номер. - Київ, 2018. - № 3. - С. 44-45
8. Лечение вирусного гепатита С - инновации в Украине // Theoria. Український медичний вісник. - К., 2017. - N 2. - С. 57-59
9. Мороз Л. В. Вірусний гепатит G: труднощі та перспективи верифікації, обстеження, лікування та профілактики] / Л. В. Мороз, К. Д. Чічірельо-Константинович, С. М. Куляс // Гепатологія. - Л., 2018. - N 2. - С. 6-15
10. Паненко В. Комплексний план заходів для боротьби з вірусними гепатитами / В. Паненко // Управління закладом охорони здоров'я. - 2016. - № 11. - С. 32-37

11. Сергеева, Т. А. Епідеміологія гепатиту В в Україні: офіційна статистика, реалії, проблеми, перспективи / Т. А. Сергеева // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. - 2017. - N 5. - С. 9-20.
12. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Вірусний гепатит В у дорослих (вибрані положення) // Ліки України. - К., 2018. - N 5/6. - С. 14-22
13. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Вірусний гепатит С у дорослих» // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. - 2017. - N 5. - С. 43-56
14. Харченко Н.В. Хронічні захворювання печінки: гепатопротекторна фармакотерапія в умовах реальної клінічної практики / Н. В. Харченко // Сучасна гастроентерологія. - Київ, 2016. - N 6. - С. 70-75
15. Шипулін В. П. Проблема хронічних вірусних гепатитів в умовах реформування первинної ланки медичної системи в Україні / В. П. Шипулін, А. В. Неверовський // Здоров'я України. - Київ, 2019. - № 8. - С. 14-15

Вінницька ОНМБ

Підготовлено: зав. відділом НМІ Гаєвик О. Є.

Заст. директора Виноградська Ю. В.